

Liberalització de les patents de vacunes contra la COVID

Per Bernabé Zea

La pandèmia de la COVID està suposant un cost enorme en vides, recursos i repercussions socials i econòmiques. Tota la seva gestió està més plena d'ombra que de llums, i moltes vegades les decisions s'han pres pensant més en l'opinió pública que en la seva eficàcia.

Malgrat tot el que s'està dient, amb les dades a la mà, és impossible negar que és precisament la investigació i producció farmacèutica la que ha estat per sobre de les expectatives.

En un any s'han desenvolupat vacunes eficaces i segures per a la prevenció de la malaltia. Per aconseguir això s'ha hagut de canviar la forma de desenvolupar les vacunes, passant d'una execució seqüencial de les diferents etapes a dur-les a terme en paral·lel, per tal de reduir el temps per a la seva autorització.

També s'ha aconseguit incrementar el nivell de producció de forma impensable. La gran indústria farmacèutica ha anunciat en els últims dies que està en disposició de preparar 12.000 M de dosis anuals, que és el que fa falta per aconseguir la immunitat de grup a nivell mundial.

Aquest nombre suposa triplicar la capacitat mundial de fabricació, i només ha estat possible mitjançant un ingent nombre d'acords entre diferents empreses, incloent-hi els proveïdors de les matèries primeres i a les empreses que aporten les seves instal·lacions per a la fabricació de les noves vacunes.

Des d'un punt de vista tècnic, la indústria farmacèutica ja està oferint les eines necessàries per lluitar de manera efectiva i global contra la pandèmia. En aquesta situació, és sorprenent que s'anuncii ara la possibilitat d'alliberar o suspendre les patents.

Així, si no es tracta d'una necessitat tècnica, una explicació per a la liberalització de les patents seria traspasar a la indústria farmacèutica una part important del cost econòmic que ha suposat el desenvolupament de les vacunes. Té poc sentit que aquest esforç econòmic recaigui sobre les empreses farmacèutiques i, a més, per una imposició no consensuada amb elles. Evidentment, això no vol dir que els preus finals de les vacunes tinguin present les importants ajudes públiques que han rebut les empreses per al desenvolupament de les vacunes.

La confiscació de les patents, l'actiu més important de la indústria farmacèutica, trencaria el sistema que ha donat la societat per fomentar l'avenç tecnològic: un monopoli d'explotació limitat temporalment a canvi de fer públiques, mitjançant les patents, les invencions.

És cert que aquesta mesura podria reduir els costos de les vacunes a curt termini, però, com diu el refrany, podria ser pa per avui i fam per demà.

Una vegada que es produís la confiscació d'aquests béns, quin incentiu tindria la indústria farmacèutica per investigar la cura de possibles pandèmies noves? Quins incentius tindrien les empreses en continuar la investigació de les noves vacunes contra la COVID que ara estan en desenvolupament? Quin incentiu tindria la indústria en adaptar les vacunes actuals a les possibles noves variants de la COVID que no previnguin amb les formulacions actuals?

D'altra banda, les patents sense el know-how associat no són fàcils d'implementar. Forçar a les empreses a lliurar el seu know-how, informació no pública, és una cosa impensable. I també es necessitarien noves instal·lacions per a la fabricació de les vacunes, diferents de les que a hores d'ara ja està utilitzant la gran indústria farmacèutica o té previst implementar.

En definitiva, una imposició a les farmacèutiques per a la cessió de la seva tecnologia a tercers, en lloc d'aconseguir un acord amb elles, només suposaria un retard en la capacitat de fabricació actual i possiblement una disminució en la qualitat de les vacunes.

La suposada liberalització de les patents suposaria un problema en lloc d'una solució. Al meu entendre, les declaracions que els governs estan fent a l' respecte només és una qüestió d'imatge que finalment quedarà en res, o molt probablement en una nova taca en la reputació de les empreses farmacèutiques, a les quals ningú sembla reconèixer el mèrit de l'èxit del desenvolupament i fabricació a gran escala de les vacunes.

Finalment, el primer món hauria de fer una anàlisi de consciència. La COVID ha suposat fins al moment prop de 3,5 M de morts. Segons la FAO, el nombre de morts anual per fam s'acosta als 4 M de persones; i, segons l'OMS, el 2019 van morir 1,4 M de persones per la tuberculosi, una malaltia que té tractament amb un cost molt baix. Hi ha altres moltes malalties que maten a centenars de milers de persones, però que no desperten interès per la seva escassa o nul·la afectació al primer món.

No hi ha dubte que disposem de mitjans per acabar amb aquestes morts, però desgraciadament no hi ha una voluntat política prou forta per aconseguir-ho. Quin grau de solidaritat ha mostrat Europa o els Estats Units en el combat contra la COVID quan en lloc de fer un pla mundial d'actuació sembla que s'han preocupat majoritàriament d'aconseguir vacunes per als seus ciutadans? Com podem demanar solidaritat a la indústria farmacèutica si els governs del primer món no la tenen amb els del tercer món? És una llàstima que una iniciativa com COVAX no tingui molt més suport per part dels països més rics per aconseguir una millor gestió de la pandèmia a nivell mundial.

En definitiva, aquestes declaracions semblen més una operació de màrqueting polític per amagar errors en la gestió de la pandèmia, que la recerca de la solució a un problema.